

Janne Peljo
Johtava asiantuntija
10.10.2024

EK:n lausunto:

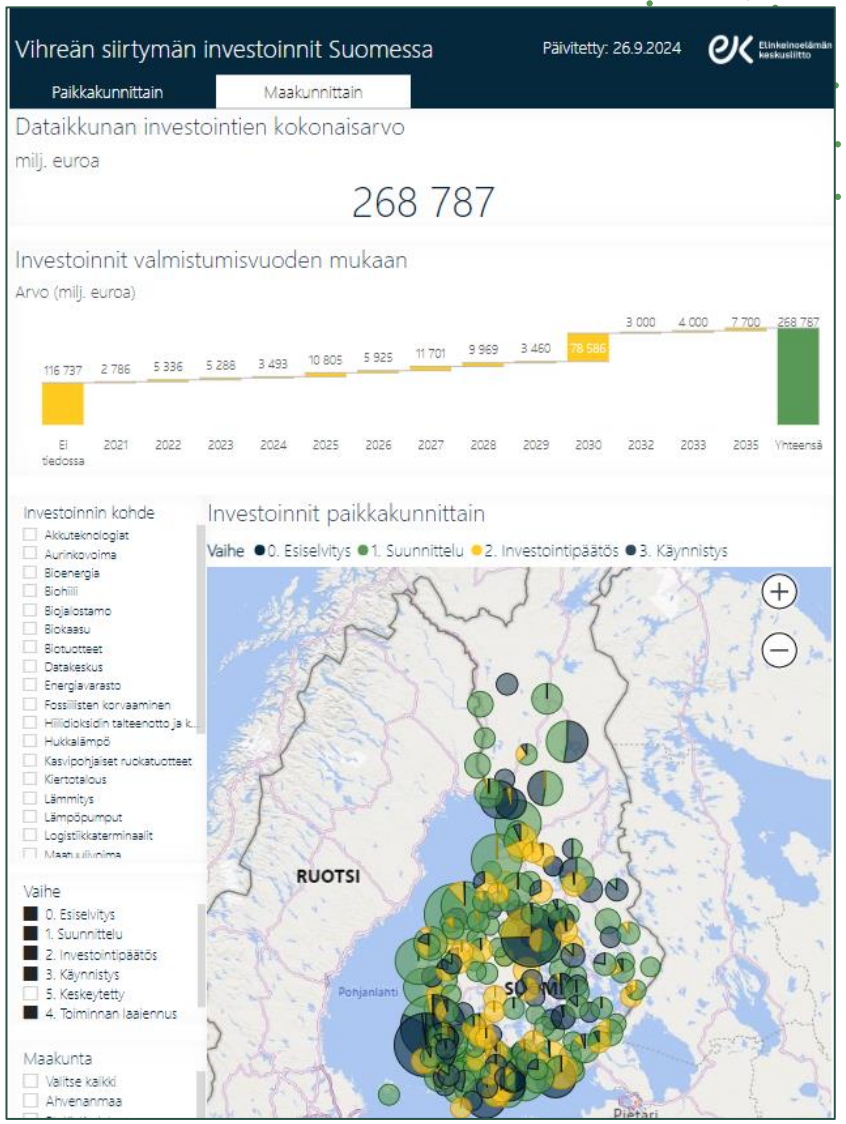
Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

HE 121/2024 vp

Elinkeinoelämän keskusliitto

Suomessa vireillä lähes 270mrd€ investoinnit

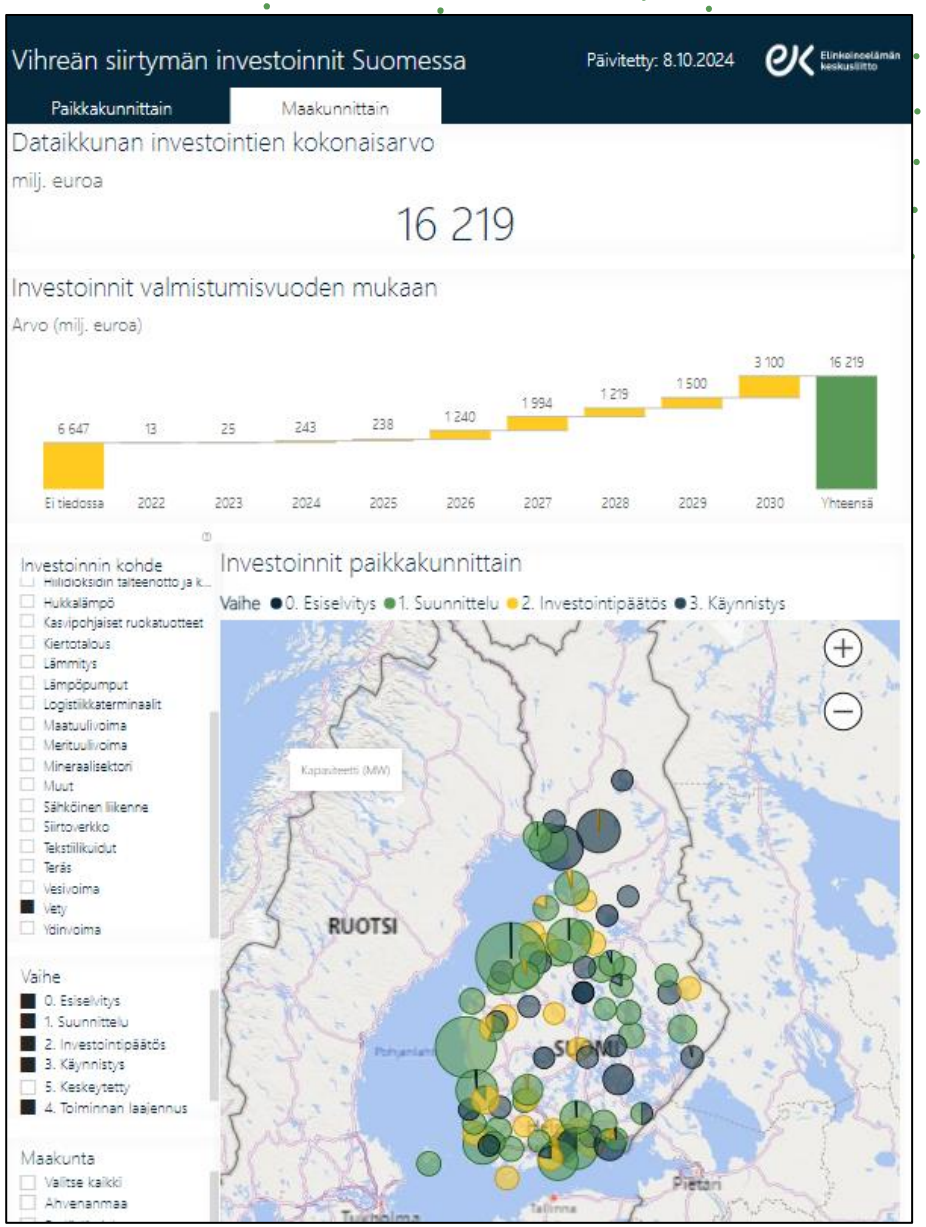
Merituulivoima	98 290 M€
Maatuulivoima	94 928 M€
Vety	15 451 M€
Siirtoverkko	9 791 M€
Akkuteknologiat	7 934 M€
Teräs	6 145 M€
Biojalostamo	5 800 M€
Aurinkovoima	4 490 M€
Fossiilisten korvaaminen, lämmitys ja hukkalämpö	3 855 M€
Energiavarasto	3 231 M€
Lämpöpumput	3 008 M€
Mineraalisektori	2 630 M€
Datakeskus	2 600 M€
Biotuotteet	2 106 M€
Ydinvoima	1 015 M€
Muut	921 M€
Kiertotalous	849 M€
Biokaasu	696 M€
Logistiikkaterminaalit	435 M€
Bioenergia	275 M€
Hiilidioksidin talteenotto	200 M€

Lähde: EK:n vihreän siirtymän investointien dataikkuna

Jakeluvelvoitteen muutokset vaikuttavat investointeihin

- Politiikkaympäristön ennakoitavuus ja pitkäjänteisyys on keskeinen edellytys investoinneille. Jakeluvelvoitetta on muutettu vuosina 2022, 2023 ja nyt 2024.
- Jakeluvelvoitteen muutokset vaikuttavat biokaasu- ja vetyinvestointeihin, joita suunnitteilla yli 16 mrd€ edestä.
- *”Esitysluonnokseen saatiin kattavasti palautetta eri tahoilta. Pääosin jakeluvelvoitetasojen laskemiseen suhtauduttiin kriittisesti. - - Enemmistö lausunnonantajista ei kannattanut lisävelvoitteen alentamista vuosiksi 2026–2027. Moni lausunnonantaja esitti huolen lisävelvoitteen alentamisen vaikutuksesta kotimaisen biokaasun ja kehittyneiden uusiutuvien polttoaineiden tuotantoon ja tuleviin investointimahdollisuuksiin. - - Lausunnonantajat eri yhteiskunnan sektoreilta painottivat, että yritykset tarvitsevat luotettavan toimintaympäristön liiketoimintansa ja investointiensa pohjaksi, joten sääntely-ympäristöltä vaaditaan vakautta ja ennustettavuutta.”*

Lähde: EK:n vihreän siirtymän investointien dataikkuna

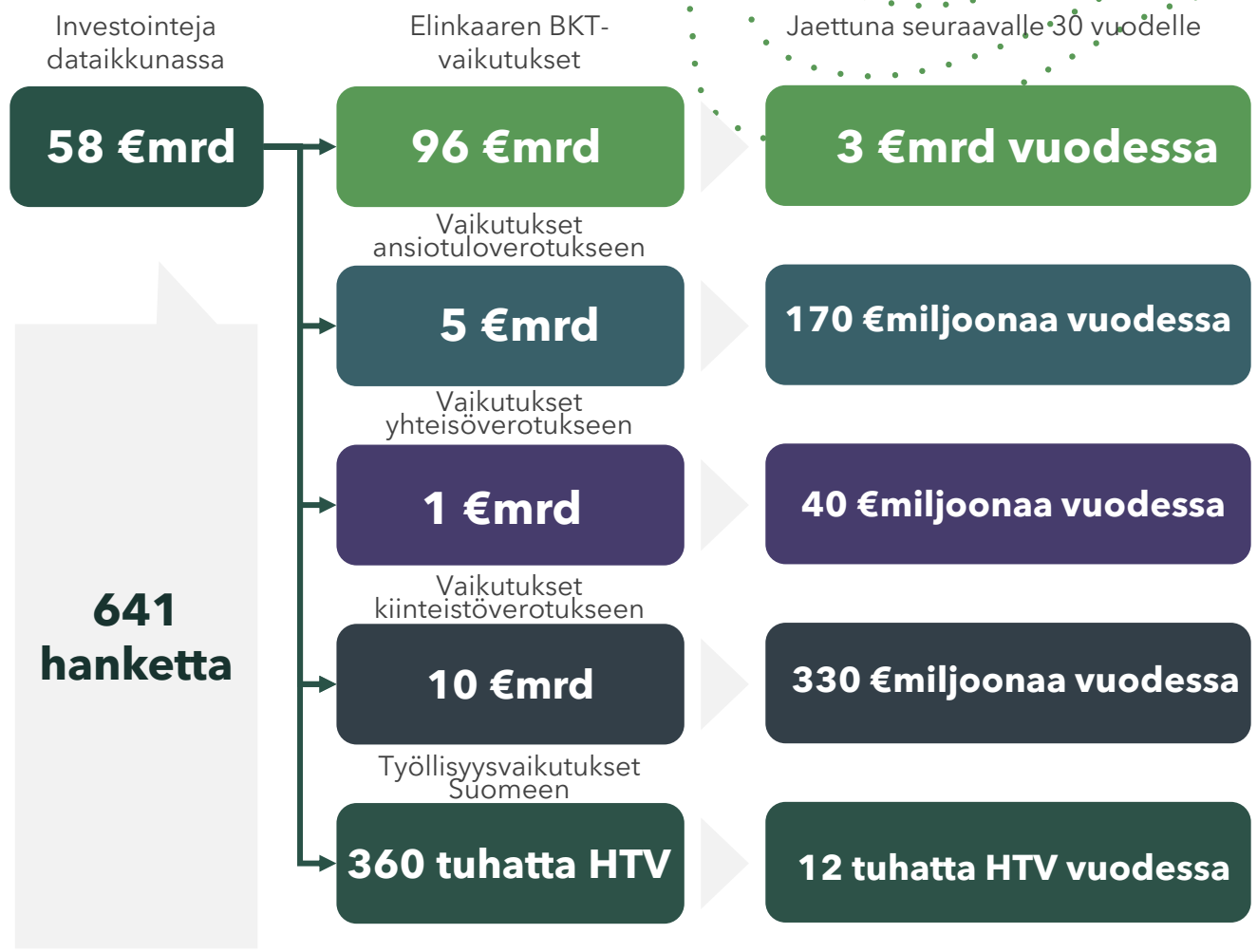
Hankkeiden toteutumisen kansantaloudelliset vaikutukset olisivat huomattavia

Vaikutuksille on laskettu odotusarvot hankkeiden vaiheiden perusteella

- Dataikkuna sisältää suuren määrän erilaisia hankkeita. Koska hankkeet eivät kaikki välttämättä toteudu, on niiden vaikutuksien arvioinnissa otettu huomioon myös dataikkunan mukainen hankevaihe. Vaihetta on hyödynnetty vaikutuksille laskettavan odotusarvon laskennassa. Odotusarvo perustuu geneerisiin vaiheille asetettuihin toteutumisen todennäköisyyksiin, jotka on esitetty alla.

- Kun hankkeiden vaiheet otetaan huomioon, ovat kansantaloudellisten vaikutusten odotusarvot noin 70% dataikkunan koko hankekannan maksimipotentiaalia pienemmät.

Vaihe	Käytetty todennäköisyys
0. Esiselvitys	5 %
1. Suunnittelu	10 %
1. Suunnittelu + valmistumisaika ilmoitettu (1)	40 %
2. Investointipäätös	90 %
3. Käynnistys	100 %
5. Keskeytetty	0 %

(1) Merituulivoiman osalta 10% hankkeiden alueiden päällekkäisyyden vuoksi.
Huomio: Kokonaisvaikutusten osalta laskennassa on huomioitu vetyhankkeiden sähkönkulutuksen sekä energiantuotanto- ja energiansiirtohankkeiden välinen kaksoislaskenta.

Vihreän siirtymän vaikutuksilla on suuri potentiaali ja vaikutuksia on mahdollisuus myös kasvattaa

Vaikutusten realisoitumiseksi on kiinnitettävä huomiota *kolmeen asiakokonaisuuteen*

Arvoketjujen sisäiset riippuvuudet

- Vihreän siirtymän investoinnit ovat **osa suurempaa arvoketjuihin liittyvää kokonaisuutta**
- Arvoketjun yhden osan toimintaedellytyksien parantamisella voi olla suurempia **heijastevaikutuksia** laajemmin talouden eri osa-alueisiin
- Erityisesti sähkön tuotantoinvestointien ja sähköä kuluttavien investointien **ristiinkytkentä ja ajoitus** on oleellista hahmottaa ja synkronoida

Investointi-ympäristön parantaminen

- Yksittäisten investointien **toteutumiseen voidaan vaikuttaa** monin eri keinoin
- Työvoiman saatavuus, lupaprosessien sujuvuus, taustainfran riittävyys, ja regulaation selkeys ovat **esimerkkejä investointien toteutumisedellytyksille**
- Investointiympäristön parantamisessa olisi huomioitava myös **kansainvälisen kilpailun** asettamat rajoitteet

Kotimaisuus-asteen nosto

- Investointien **aluetalousvaikutuksia voidaan parantaa niiden kotimaisuusastetta nostamalla**
- Kotimaisuusasteen nosto lisää investointien suorien talousvaikutusten lisäksi kyseisen toiminnan **vientipotentiaalia**

Toimenpiteet, joilla edistetään investointien aluetalousvaikutusten maksimipotentiaalin toteutumista

Riittävä määrä energiaa tai raaka-ainetta
- ✓ Raaka-aineen saatavuus
- ✓ Komponenttien saatavuus
- ✓ Puhtaan ja kilpailukykyisen sähkön saatavuus

Tarvittava infrastruktuurin kapasiteetti
- ✓ Satama- ja putki-infran riittävyys
- ✓ Asennuskaluston riittävyys
- ✓ Liitynnät kanta- ja jakeluverkkoon
- ✓ Energiansiirron kapasiteetin riittävyys

Työvoiman saatavuus
- ✓ Työvoiman kouluttamisen kustannukset
- ✓ Ulkomaisen työvoiman työluvat ja kotiuttamisen tuki

Lupaprosessien sujuvuus
- ✓ Kaavoitus- ja rakennusluvat
- ✓ Ympäristölupa ja vesilupa, YVA-prosessin tulokset
- ✓ Lentoestelupa ja mahdollinen puolustusvoimien hyväksyntä
- ✓ Hallinto-oikeusprosessit

Regulaation ja politiikkaympäristön ennakoitavuus
- ✓ Päästöihin liittyvä sääntely (esim. RFNBO, EU ETS, CCS)
- ✓ Ympäristönsuojeluun liittyvä sääntely
- ✓ Johdonmukainen kansallisen investointiympäristön kehittäminen

Liikenteen kustannuksiin syytä tarttua, politiikkaohjauksen ennakoitavuus tärkeää

1. EK kiittää hallitusta määrätietoisista toimista liikenteen ja logistiikan kustannusten alentamiseksi yritysten kilpailukyvyn ja kuluttajien ostovoiman parantamiseksi.
2. Politiikkaohjauksen ennakoitavuus ja johdonmukaisuus tärkeää; jakeluvelvoitteen toistuvat muutokset haastavat investointiympäristön luotettavuutta. Tämän esityksen myötä toivotaan nyt pysyvyyttä.
3. RFNBO-alavelvoite tärkeä kirittäjä erityisesti vetytalouden kehitykselle, joskin asetettua tasoa voi pitää maltillisena.
4. RFNBO-alavelvoite tärkeä kirittäjä erityisesti vetytalouden kehitykselle, joskin asetettua tasoa voi pitää maltillisena suhteessa markkinoilla suunnitteilla oleviin investointeihin.
5. Logistiikkakeskusten ja terminaalien uusiutuva liikennesähkö olisi syytä sisällyttää osaksi jakeluvelvoitetta. Joustomekanismi on kiinnostava avaus; joustojen käyttö parantaa ilmastopolitiikan kustannustehokkuutta.
6. Jää epäselväksi, miten EU:n taakanjakosektorin velvoitteisiin päästään ja millaiset kustannukset kansantaloudelle koituisivat; arviohaarukka 92-929M€ on kovin laaja ja täsmällisempi arvio olisi tarpeen.

Elinkeinoelämän keskusliitto